C/2024/4054

12.7.2024

Stanovisko Európskeho hospodársky a sociálny výbor

Reformné a investičné návrhy a ich realizácia v členských štátoch – názor organizovanej občianskej spoločnosti

(cyklus európskeho semestra 2023 – 2024)

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2024/4054)

Spravodajcovia: **Gonçalo LOBO XAVIER**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Poradca	Olivier VAUZELLE
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	21.9.2023
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
	stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	10.4.2024
Prijaté na plenárnom zasadnutí	25.4.2024
Plenárne zasadnutie č.	587
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	166/1/1

1. Závery a odporúčania

1.1. Rozsah a rozmanitosť týchto každoročných konzultácií, ktoré sa v tomto roku uskutočnili v 26 z 27 členských štátoch EÚ vďaka aktívnemu zapojeniu 77 členov Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) a prostredníctvom nich zapojením veľkého počtu národných organizácií občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov, inštitúcií a orgánov, ako aj zástupcov mládeže a organizovanej občianskej spoločnosti EÚ ([1]), potvrdzujú, že účinnosť štruktúrovaného a trvalého zapojenia sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a ďalších príslušných zainteresovaných strán do európskeho semestra je kľúčom k zabezpečeniu zodpovednosti, ako aj transparentnej a inkluzívnej tvorby politík.

1.2. Okrem toho dokazujú, že kapacity organizácií na národnej úrovni sa neustále zlepšujú a je potrebné a užitočné vyvinúť úsilie na poskytnutie podpory opatreniami a primeranými postupmi. V tejto súvislosti sa EHSV zaväzuje ďalej investovať do tohto úsilia a vyzýva Európsku komisiu a vlády členských štátov, aby dôslednejšie a primeranejšie podporovali jeho konsolidáciu na úrovni EÚ a členských štátov.

([1]) Sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti.

1.3. Význam účinného programu reforiem a investícií sa vo veľkej miere považuje za kľúčovú hnaciu silu programu stability a rastu členských štátov, ktorý sa zaoberá súčasnými a budúcimi prioritami EÚ. Uplatňovanie finančných nástrojov, ako sú finančné prostriedky v rámci politiky súdržnosti, nástroje NextGenerationEU alebo SURE, by mohlo poskytnúť závery na zlepšenie účinnosti a efektívnosti investícií a politík zamestnanosti. Zároveň by mohlo priniesť poznatky o zlepšení akéhokoľvek investičného nástroja EÚ, ktorý sa používa v súvislosti s jej všeobecnými prioritami, na dosiahnutie štyroch rozmerov solídnej konkurencieschopnej udržateľnosti založenej na environmentálnej udržateľnosti, produktivite, spravodlivosti a makroekonomickej stabilite. Účinnosť navrhovaných nástrojov má takisto priamy vplyv na pozitívne vnímanie a podporu Únie zo strany európskych občanov.

1.4. EHSV potvrdzuje, že začlenením odporúčaní pre jednotlivé krajiny do plánov obnovy a odolnosti sa zlepšilo povedomie o týchto plánoch aj miera ich vykonávania, hoci na ich splnenie zostáva ešte veľa urobiť. Dvojnásobné poučenie (v kontexte takýchto plánov obnovy a odolnosti založených na výkonnosti a posilnenej národnej zodpovednosti) by sa malo stať kľúčovým prvkom pri vykonávaní nových pravidiel správy hospodárskych záležitostí a budúceho európskeho semestra.

1.5. Nová flexibilita, ktorá sa zavádza v rámci revízie správy hospodárskych záležitostí a strednodobý výhľad pre plánované národné fiškálno-štrukturálne plány by mohli podporiť potrebné reformy a investície účinnejším spôsobom. Vyžaduje si to splnenie troch podmienok: i) zabezpečenie dostatočného fiškálneho priestoru na národnej úrovni, ktorý umožní dostatočnú úroveň investícií vrátane sociálnych investícií; ii) stanovenie maximálnej miery čerpania všetkých existujúcich fondov EÚ; a iii) zaistenie solídnejšieho procesu, v ktorom by sa využil potenciál plánovaného rozmeru národnej zodpovednosti.

1.6. EHSV je však presvedčený o tom, že posilnenie národnej zodpovednosti intenzívnejším zapojením národných parlamentov, regionálnych a miestnych samospráv, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti si vyžaduje jasnejšie ustanovenia v rámci formálneho postupu na úrovni EÚ a jednotlivých štátov pri vykonávaní nového rámca správy hospodárskych záležitostí. Ako pripomenul spoluzákonodarca EÚ a pri viacerých príležitostiach aj EHSV, potrebujeme stále a štruktúrované formálne konzultácie, vďaka ktorým národné vlády počas celého cyklu prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia politického procesu budú úzko spolupracovať s orgánmi na všetkých úrovniach a v partnerstve s odborovými zväzmi, zamestnávateľmi, organizáciami občianskej spoločnosti a inými zodpovednými orgánmi. Rovnaké zlepšenie sa vyžaduje aj počas zostávajúceho času na vykonanie plánov obnovy a odolnosti s cieľom urýchliť mieru realizácie investícií a reforiem.

1.7. Zabezpečenie primeranej úrovne verejných investícií je potrebné na dosiahnutie hlavných cieľov reformy rámca správy hospodárskych záležitostí, ako sa uvádza v revízii nariadenia, a na riešenie súčasných a budúcich priorít Únie. Flexibilita zavedená v novom rámci správy hospodárskych záležitostí by sa mala v tejto súvislosti využiť tým najprimeranejším spôsobom a očakávané reformy by mali zároveň uľahčiť a podporiť inteligentnejšie súkromné investície na národnej úrovni. To však nebude stačiť na podporu rozsiahlych transformačných a strategických investícií, ktoré budú potrebné v nadchádzajúcich rokoch, ani na podporu konzistentnej priemyselnej politiky EÚ, ktorá je takisto nevyhnutná. Antverpské vyhlásenie z februára 2024 je dobrým príkladom toho, čo Únia potrebuje na obnovu. EHSV presadzuje víziu budúcnosti s lepším a rozsiahlejším priemyslom, kvalitnými pracovnými miestami a čo najmenším vplyvom na životné prostredie a planétu.

1.8. EHSV v prvom rade požaduje jasné kritériá týkajúce sa toho, čo by sa v nasledujúcich rokoch malo zahrnúť do ekologických a sociálnych investícií a podľa čoho by sa členské štáty mali riadiť pri formulovaní svojich fiškálno-štrukturálnych plánov.

1.9. EHSV zároveň opakuje svoju výzvu, aby Komisia a spoluzákonodarcovia včas, najneskôr však do roku 2026, vymedzili nové finančné nástroje potrebné na úrovni EÚ na podporu financovania strategických spoločných statkov, konkrétne novo oznámené európske štátne investičné fondy, nové vlastné zdroje, vlastné fiškálne (finančné) kapacity, ďalší viacročný finančný rámec atď. V tomto kontexte bude mať zásadný význam aj posilnenie úlohy Európskej investičnej banky (EIB) pri získavaní súkromných investícií a prehlbovaní partnerstva medzi súkromným a verejným sektorom.

2. **Úvod**

2.1. Účelom stanoviska je podporiť úvahy a formuláciu odporúčaní európskej organizovanej občianskej spoločnosti k reformným a investičným návrhom a ich realizácii v členských štátoch. Jeho cieľom je tiež zabezpečiť transparentnejšiu, demokratickejšiu a účinnejšiu správu hospodárskych záležitostí EÚ, ktorá bude odolnejšia voči ďalším krízam, a viac do nej zapojiť organizovanú občiansku spoločnosť.

2.2. V analýze a návrhoch EHSV sa zohľadňujú legislatívne návrhy Európskej komisie na vykonanie komplexnej reformy pravidiel správy hospodárskych záležitostí EÚ, ako aj stanovisko EHSV k týmto návrhom ([2]), uznesenia výboru o zapojení organizovanej občianskej spoločnosti do vypracúvania a vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti (z roku 2021 a 2022) ([3]) a stanovisko výboru k dôkladnej reforme európskeho semestra ([4]).

2.3. Toto stanovisko vychádza z rozsiahlej konzultácie so zástupcami organizovanej občianskej spoločnosti v členských štátoch prostredníctvom 27 národných delegácií skupiny ad hoc Európsky semester (pozostávajúcej z troch členov z každej krajiny – jedného člena za každú skupinu). Táto konzultácia mala formu dotazníka a desiatich návštev krajín ([5]) (diskusie za okrúhlym stolom). Výsledky konzultácie sú uvedené v prílohe a zhrnuté v bode 5 stanoviska.

3. **Základné informácie**

3.1. Stanovisko je zamerané na reformné a investičné opatrenia v členských štátoch, najmä na tie, ktoré vychádzajú z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2023 ([6]), a na ich vykonávanie s cieľom posúdiť účinnosť týchto opatrení a možnosti lepšieho zacielenia návrhov, lepšieho vykonávania a monitorovania a zapojenia organizovanej občianskej spoločnosti do príslušných postupov. Kombinácia reforiem a investícií má zásadný význam pre dosiahnutie udržateľnej konkurencieschopnosti.

3.2. Je venované aj problémom s prebiehajúcou reformou pravidiel správy hospodárskych záležitostí EÚ ([7]), ktorej hlavným cieľom je reformami a investíciami posilniť udržateľnosť verejného dlhu a zároveň podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch. Stanoviskom sa okrem toho nadväzuje na predchádzajúce konzultácie a skúma sa v ňom stav realizácie reforiem a investícií, ktoré sú stanovené v národných plánoch obnovy a odolnosti a finančne podporované z prostriedkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ([8]).

3.3. EHSV sa preto v tomto stanovisku usiluje pokračovať v práci zameranej na podporu účinnejšieho a participatívneho európskeho semestra s väčšou zodpovednosťou na národnej úrovni a intenzívnejším zapojením organizovanej občianskej spoločnosti, ako aj s vhodným sprievodným rámcom správy hospodárskych záležitostí.

([2]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpoctovom dohlade a o zrušení nariadenia Rady (ES) c. 1466/97 [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)] – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) c. 1467/97 o urýchlovaní a objasnovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] – Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpoctové rámce clenských štátov [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (Ú. v. EÚ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([3]) Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému *Zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do národných plánov obnovy a odolnosti – čo funguje a čo nie?*, prijaté vo februári 2021 (Ú. v. EÚ C 155, 30.4.2021, s. 1), a na tému *Zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti do národných plánov obnovy a odolnosti – ako ho môžeme zlepšiť?*, prijaté v máji 2022 (Ú. v. EÚ C 323, 26.8.2022, s. 1).

([4]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému *Odporúčania EHSV týkajúce sa dôkladnej reformy európskeho semestra* (Ú. v. EÚ C 228, 29.6.2023, s. 1).

([5]) Návšteva Francúzska, Slovenska, Slovinska, Poľska, Fínska, Portugalska, Grécka, Rumunska, Cypru a Litvy.

([6]) Európsky semester 2023: odporúčania pre jednotlivé krajiny/odporúčania Komisie, Európska komisia.

([7]) Nové pravidlá správy hospodárskych záležitostí pripravené pre budúcnosť, Európska komisia.

([8]) Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, Európska komisia.

4. **Metodika použitá pri konzultáciách**

4.1. Údaje a informácie požadované na účely tejto správy boli zhromaždené v období od decembra 2023 do marca 2024. Celkovo bolo prijatých 26 národných príspevkov (odpovede na dotazník a/alebo usporiadanie diskusie za okrúhlym stolom) ([9]). Konzultácie boli založené na priamych skúsenostiach členov a zapojili sa do nich sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti. V niektorých krajinách boli zapojené národné hospodárske a sociálne rady ([10]) alebo rovnocenné orgány a v iných sa uskutočnili aj konzultácie so zástupcami vlády.

4.2. Okrem toho bolo toto stanovisko vybrané na vykonanie mládežníckeho testu EÚ EHSV ([11]). Na jednej strane boli pozvaní zástupcovia národných mládežníckych organizácií, aby sa zúčastnili na diskusiách za okrúhlym stolom organizovaných v ich krajinách ([12]), a na strane druhej dvaja zástupcovia členských organizácií ([13]) Európskeho fóra mládeže ([14]), aby sa zúčastnili na dvoch schôdzach študijnej skupiny. Na dotazník odpovedali aj traja členovia kontaktnej skupiny EHSV ([15]).

5. **Zistenia z výsledkov konzultácií**

Úplné zhrnutie príspevkov členských štátov k tejto otázke sa nachádza na začiatku prílohy k tomuto stanovisku ([16]).

Oddiel I: ***Reformné a investičné opatrenia v členských štátoch, najmä opatrenia vychádzajúce z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2023, a ich realizácia.***

5.1. ***Otázka č. 1 – Aký je váš názor na priority, ktoré Komisia určila v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na rok 2023 pre vašu krajinu? Sú dostatočne v súlade so záujmami vašej organizácie a zaoberajú sa výzvami, ktorým čelí vaša krajina?***

5.1.1. Odporúčania pre jednotlivé krajiny sa vo všeobecnosti považujú za relevantné a primerané, hoci nie sú dostatočne venované sociálnym otázkam a uprednostňujú sa v nich finančné aspekty. Ich vykonávanie na národnej úrovni sa však hodnotí kritickejšie.

5.1.2. Vo väčšine členských štátov organizovaná občianska spoločnosť zdôraznila svoju podporu veľkému dôrazu v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na zelenú a digitálnu transformáciu a využívanie značných finančných prostriedkov EÚ poskytovaných hospodárstvam členských štátov na stimuláciu spravodlivej transformácie. Podľa organizovanej občianskej spoločnosti v Belgicku, Dánsku, Estónsku, Holandsku, Lotyšsku, Rakúsku, Španielsku, Švédsku a Taliansku a podľa zástupcov členov kontaktnej skupiny sú odporúčania pre jednotlivé krajiny vo všeobecnosti primerané a/alebo sa v priebehu rokov zlepšili. Priority sú vo všeobecnosti v súlade so záujmami organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov, hoci existujú určité výhrady k tomu, ako pristupovať k odporúčaniam v závislosti od konkrétnej situácie v jednotlivých krajinách. Na Cypre, v Česku, Grécku, Chorvátsku, Írsku, Litve, Luxembursku, Maďarsku, Nemecku a na Slovensku má organizovaná občianska spoločnosť pomerne zmiešaný pohľad na priority stanovené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. Konštatovala, že v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny sa dostatočne nezohľadňujú sociálno-ekonomické charakteristiky a realita v krajinách. Svedčí o tom skutočnosť, že v niektorých krajinách sú navrhnuté rovnaké riešenia pre veľmi odlišné situácie. Napríklad v Írsku a Luxembursku bola prejavená nevôľa z toho, že neexistujú odporúčania na riešenie krízy v oblasti bývania. Zároveň bolo poukázané na to, že odporúčania pre jednotlivé krajiny sú príliš všeobecné – nie sú cielené a nepodliehajú monitorovaniu. Priority sa zdajú byť krátkozraké. Organizovaná občianska spoločnosť v Nemecku takisto poukázala na to, že v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny sa nezohľadňujú viaceré základné a štrukturálne problémy. Organizovaná občianska spoločnosť poskytla pomerne negatívne hodnotenie situácie vo Fínsku, Poľsku, Portugalsku a Slovinsku. Napríklad vo Fínsku, Portugalsku a Slovinsku je podľa nej poľutovaniahodné, že neexistuje odporúčanie pre jednotlivé krajiny na podporu zlepšenia daňových systémov členských štátov. Okrem toho sa v Poľsku konštatovalo, že niektoré odporúčania sú príliš zložité a navrhované reformy nie sú dostatočne ambiciózne vzhľadom na zložitosť sociálnych, hospodárskych, environmentálnych a globálnych výziev.

([9]) Všetky členské štáty EÚ s výnimkou Malty. Delegácia skupiny Európsky semester pre Maltu sa na tejto konzultácii nezúčastnila.
([10]) Napríklad poradná skupina venovaná európskemu semestru.
([11]) Mládežnícky test EÚ, Európske fórum mládeže.
([12]) Mládežnícke organizácie sa zúčastnili na rokovaniach za okrúhlym stolom, ktoré sa konali na Cypre, v Grécku, vo Fínsku, v Portugalsku, Rumunsku a na Slovensku.
([13]) Mládežnícky výbor ETUC a študentská sieť Erasmus.
([14]) Zastupovanie európskej mládeže, Európske fórum mládeže.
([15]) Európska študentská únia, Platforma celoživotného vzdelávania a Eurochild.
([16]) Príloha s úplným súhrnom príspevkov členských štátov.

5.1.3. Organizovaná občianska spoločnosť, najmä v Chorvátsku, Dánsku, Poľsku, Portugalsku a Slovinsku, navyše poukázala na to, že sa príliš veľký dôraz kladie na hospodárske reformy a nezohľadňujú sa sociálne potreby. Dôraz sa kladie na fiškálnu udržateľnosť, pričom sa ignoruje sociálny aspekt týchto systémov.

5.2. *Otázka č. 2 – Ako by ste posúdili účinnosť reformných a investičných opatrení navrhnutých Komisiou v týchto odporúčaniach?*

5.2.1. Pokiaľ ide o účinnosť reformných a investičných opatrení, ktoré Komisia navrhuje členským štátom, organizovaná občianska spoločnosť najmä v Belgicku, Česku, Maďarsku, Luxembursku a Poľsku sa domnieva, že realizácia reforiem je pomerne pomalá a vláda pri nej nevynakladá dostatočné úsilie, takže sú menej efektívne. V Dánsku sa navrhované opatrenia považujú za primerané, ale ich vykonávanie a redistributívne účinky zostávajú neisté. V Maďarsku a Poľsku sa zdôraznilo, že odporúčania sa často prenášajú z jedného cyklu európskeho semestra do druhého, čo ukazuje, ako pomaly alebo nerovnomerne sa vykonávajú. Organizovaná občianska spoločnosť v Nemecku poukazuje na to, že opatrenia sa buď ignorujú, alebo ich nie je možné vykonať, pretože sa nimi nedodržiavajú existujúce podmienky a obmedzenia v príslušných krajinách. Okrem toho sa opatrenia často zdajú byť krátkozraké a sú spojené s cieľmi, ktoré sú ľahko dosiahnuteľné, a to aj z kvantitatívneho hľadiska. Viaceré odporúčania sa každoročne opakujú, čo svedčí o nedostatku vhodných následných opatrení a zmysluplných, relevantných a účinných nástrojov na povzbudenie krajín k tomu, aby odporúčania skutočne vykonávali. Neboli zavedené žiadne opatrenia, ktorými by sa zabezpečilo, že reformy budú systematické a po posúdení Komisiou nedôjde k ich zrušeniu. V národných programoch reforiem a programoch stability/konvergenčných programoch zavedených členskými štátmi sa často uvádzajú nepopulárne reformy, z ktorých je následne obviňovaná EÚ. Okrem toho sa napríklad organizovaná občianska spoločnosť v Lotyšsku nazdáva, že tieto odporúčania by boli účinnejšie, ak by boli prepojené so širšou finančnou podporou EÚ (napr. vlastné zdroje EÚ alebo podobné zdroje) a lepšie koordinované.

5.2.2. Uspokojivo však možno vnímať to, že organizovaná občianska spoločnosť v Estónsku, Holandsku, Chorvátsku, Rakúsku, na Slovensku, vo Švédsku a v Taliansku vo všeobecnosti pozitívne zhodnotila účinnosť reformy a investičných opatrení, ktoré navrhla Európska komisia v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, pričom zdôraznila význam pokračujúceho dialógu medzi Komisiou, vládou a sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou s cieľom urýchliť realizáciu reforiem.

5.3. *Otázka č. 3 – Akým spôsobom je organizovaná občianska spoločnosť zapojená do dialógu s vašou vládou a Komisiou? Aké sú pozitívne a negatívne body?*

5.3.1. Pokiaľ ide o spôsob, akým je organizovaná občianska spoločnosť zapojená do dialógov s vládami a Komisiou, organizovaná občianska spoločnosť, najmä v Dánsku, Francúzsku, Holandsku, Chorvátsku, Írsku, Litve, Luxembursku, Rakúsku, Švédsku a Taliansku, poukázala na niekoľko pozitívnych vecí. Vo Francúzsku a v Luxembursku sa formálna účasť zabezpečuje pomocou štruktúrovaného dialógu s vládou, prostredníctvom ktorého môže občianska spoločnosť vyjadriť svoj názor. V Taliansku zaznamenali podstatné zlepšenie dialógu, najmä pokiaľ ide o formalizáciu a štruktúrovanosť dialógu so sociálnymi partnermi. V Rakúsku a Lotyšsku sa formálna účasť uskutočňuje na rôznych úrovniach s rôznou úrovňou kvality. V Dánsku prebieha formálny a ustálený dialóg, ako aj séria zasadnutí, na ktorých sa zúčastňuje aj organizovaná občianska spoločnosť. V Česku existujú formálne a neformálne väzby medzi organizovanou občianskou spoločnosťou a vládou, najmä so zástupcami zamestnávateľov.

5.3.2. Organizovaná občianska spoločnosť vo viacerých členských štátoch, ako je Belgicko, Bulharsko, Česko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko predložila tieto kritické pripomienky:

— v posledných pár rokoch je zapojenie do dialógu menšie,

— zapojenie nebolo formálne, štruktúrované, ani trvalé a vykazovalo nerovnomernú kvalitu a nerovnováhu v miere účasti organizácií organizovanej občianskej spoločnosti,

— dialóg s organizovanou občianskou spoločnosťou bola považovaný za nedostatočný, neúčinný, organizovaný na poslednú chvíľu a formálny bez zjavného nadviazania na diskusie,

— lehota na poskytnutie stanoviska je veľmi krátka a neumožňuje optimálne konzultácie,

— informovanosť verejnosti o európskom semestri bola nedostatočná a v dôsledku toho bol záujem organizovanej občianskej spoločnosti o túto tému nízky,

— bolo vyjadrené poľutovanie nad nedostatočným zapojením organizovanej občianskej spoločnosti do procesu európskeho semestra počas prijímania dokumentov.

5.3.3. Vo väčšine krajín sa zároveň poukázalo na nedostatočné zapojenie regionálnych a miestnych samospráv. Napokon, podľa členov kontaktnej skupiny existuje len malý priestor na zapojenie do konzultácií pre európsky semester. Proces zostáva aj naďalej neprehľadný a nepresnosť niektorých národných správ alebo odporúčaní pre jednotlivé krajiny jasne dokazuje, že nebolo získané dostatočné množstvo údajov, čo môže súvisieť s nedostatočným priestorom pre konzultácie s občianskou spoločnosťou.

5.3.4. Existuje potenciál na zlepšenie konzultačných procesov. Organizovaná občianska spoločnosť preto odporúča:

— znásobiť počet diskusných nástrojov, a to aj tých najformálnejších, vytvorením pracovných skupín, ktorých stretnutia budú naplánované na určitý čas a ktoré môžu uľahčiť dialóg medzi sociálnymi partnermi, miestnymi a regionálnymi samosprávami, organizáciami občianskej spoločnosti, vládou a Európskou komisiou,

— uskutočňovať konzultácie aspoň dvakrát počas každoročného šesťmesačného procesu, pričom posledné stretnutie sa uskutoční krátko predtým, ako vláda prijme konečný dokument,

— umožniť, aby sa do konzultácií zapojili aj podnikateľské združenia a mimovládne organizácie, ktoré nie sú sociálnymi partnermi,

— zabezpečiť, aby vláda členského štátu viedla plnohodnotný dialóg o všetkých dokumentoch európskeho semestra, nielen v súvislosti s tvorbou národného programu reforiem, a aby ministerstvá v úvodnej fáze podrobnejšie rozpracovali plánované opatrenia a vypočuli si pripomienky a návrhy sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti,

— vytvoriť skupinu pre európsky semester v rámci národnej hospodárskej a sociálnej rady,

— podporiť účasť občanov a mladých ľudí na rôznych formách neformálneho vzdelávania, najmä tých, ktoré sú spojené so špecifickými zručnosťami v oblastiach, ktorými sa profesionálne zaoberajú,

— stanoviť jasné usmernenia o spôsobe tejto účasti a o transparentnom informovaní verejnosti,

— dĺžka verejnej konzultácie musí byť primeraná významu právnych predpisov, na ktorých sa pracuje a musia sa dodržiavať zákonné konzultačné lehoty (30 alebo 21 dní),

— všetky návrhy zákonov by mali byť predmetom povinnej verejnej konzultácie a pozmeňovacie návrhy predložené v priebehu legislatívneho procesu by mali obsahovať zdôvodnenie a posúdenie vplyvu,

— konzultácie by sa mali viesť s čo najväčšou skupinou a mali by mať rôzne formy, tak formu otvorených verejných konzultácií, počas ktorých sa diskutuje o dokumentoch, ako aj diskusií v zriadených konzultačných a poradných orgánoch,

— každý rok by všetky členské štáty mali uverejňovať pravidelné správy o konzultáciách, zasielať ich Európskej komisii a národným parlamentom a sprístupňovať ich verejnosti.

Oddiel II: *Reforma pravidiel správy hospodárskych záležitostí EÚ*

5.4. *Otázka č. 4 – Vychádzajúc najmä z toho, čo je vysvetlené v prílohe o reforme rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, súhlasíte alebo nesúhlasíte s týmto návrhom reformy?* ([17]) *V čom vidíte hlavné výhody a/alebo nevýhody? Vysvetlite prečo.*

5.4.1. Názory organizovanej občianskej spoločnosti v členských štátoch sa rozchádzali, pokiaľ ide o výhody a nevýhody tohto preskúmania rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ. Jednotlivé postoje sú uvedené v prvej časti dodatku. Okrem toho zástupcovia, s ktorými sa uskutočnili rozhovory, chceli doplniť aj tieto odporúčania s cieľom zabezpečiť riadne vykonávanie nových pravidiel:

— aby bola väčšia flexibilita návrhu sprevádzaná prísnejším presadzovaním s cieľom zabezpečiť udržateľnosť verejných financií,

— aby sa vo fiškálnej politike dosiahla rovnováha medzi znižovaním dlhu a zachovaním verejných investícií a rastu, čo bude hlavnou výzvou pre nadmerne zadlžené krajiny,

— aby sa posilnil rozmer národnej zodpovednosti prostredníctvom užšieho zapojenia národných parlamentov, regionálnych a miestnych samospráv, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti, a to ešte jasnejšie (záväzným spôsobom) ako v právnych predpisoch týkajúcich sa Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti,

— aby zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti predstavovalo dlhodobú sociálnu dohodu alebo sociálny pakt, a to prostredníctvom vytvorenia normy na európskej úrovni v oblasti zapojenia organizovanej občianskej spoločnosti do procesu európskeho semestra/rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ,

— aby sa v záujme úspechu reformy riešila otázka uplatňovania pravidiel a stimulácie investícií a spotreby,

— aby sa posilnila solidarita medzi prebytkovými a zadlženými členskými štátmi,

— aby sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti 2.0 pre celoeurópske investície a rovnaké dlhodobé a strategické mechanizmy pre členské štáty, ktoré to potrebujú,

— aby sa členským štátom poskytol väčší manévrovací priestor na prispôsobenie nepredvídaným okolnostiam,

— aby sa ciele vymedzili v strategickom smere pomocou jasných pravidiel, a nie vo forme obmedzení,

— aby sa do výpočtu deficitu nezahŕňali investičné výdavky s veľkým sociálnym a hospodárskym dosahom, ktoré majú zásadný význam pre zlepšenie a posilnenie konkurencieschopnosti EÚ,

— aby sa určilo, akého druhu výdavky by sa nemali krátiť na zníženie úroveň deficitu a dlhu, čo by malo zahŕňať oblasti dôležité pre verejnosť alebo armádu, ktoré by sa nemali započítavať do výpočtu úrovne dlhu a deficitu EÚ,

— aby sa odmietol formalizmus, ktorý preniká do európskeho prístupu k správe hospodárskych záležitostí, v prospech modelu nástroja typu NextGenerationEU,

([17]) Návrh Komisie na reformu pravidiel správy hospodárskych záležitostí a stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpoctovom dohlade a o zrušení nariadenia Rady (ES) c. 1466/97 [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)] – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) c. 1467/97 o urýchlovaní a objasnovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] – Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpoctové rámce clenských štátov [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

— aby sa z výpočtu dlhu a deficitu vylúčili výdavky na obranu, zelenú transformáciu a digitalizáciu,

— aby sa zaviedol nezávislý, spoľahlivý a transparentný mechanizmus s cieľom zabezpečiť plnenie záväzkov členskými štátmi prijatých v ich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch.

5.5. *Otázka č. 5 – Uskutočnili alebo uskutočňujú sa konzultácie s vašou organizáciou pri stanovovaní pozície vašej vlády k legislatívnemu návrhu Komisie, o ktorom sa v súčasnosti diskutuje v Európskom parlamente a Rade ministrov? Ak áno: akým spôsobom? Máte pocit, že názory vašich organizácií a občianskej spoločnosti ako celku sa zohľadnili alebo zohľadňujú? Ak nie, ako by ste chceli byť do tohto procesu zapojení?*

5.5.1. Pokiaľ ide o konzultácie s organizovanou občianskou spoločnosťou, ktoré uskutočnili národné vlády s cieľom vymedziť svoje stanovisko k legislatívnemu návrhu Komisie, väčšina zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v členských štátoch uviedla a vyjadrila poľutovanie nad tým, že sa s nimi tieto konzultácie neuskutočnili. Z tohto dôvodu objasnili, že:

— by sa mal zaviesť formálny konzultačný proces, ktorý by umožnil sociálnym partnerom a občianskej spoločnosti zohľadňovať ich názory pri stanovovaní pozície vlády,

— úradníci pre európsky semester pôsobiaci v Komisii by sa mohli zúčastňovať ako pozorovatelia na konzultáciách medzi organizovanou občianskou spoločnosťou a vládou,

— priama spolupráca formou individuálnych stretnutí s príslušným ministerstvom krajiny a s úradníkmi Európskej komisie pre európsky semester,

— konzultácie o tejto otázke sa mohli uskutočniť v rámci stretnutí s vládou venovaných sociálnemu dialógu o európskom semestri (pokiaľ sa také uskutočnili) a že sa o nej malo diskutovať s hospodárskou a sociálnou radou v rámci formálnych postupov,

— je naliehavo potrebné posilniť zapojenie občianskej spoločnosti a zohľadniť jej stanoviská, pričom túto kľúčovú otázku hospodárskej politiky je potrebné rozvíjať a realizovať demokratickejším spôsobom, a mali by sa uskutočňovať oficiálne konzultácie so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou, ktorí by mali mať možnosť predložiť svoje návrhy v rámci komplexného dialógu s vládou členského štátu,

— ak sa už zriadili konzultačné fóra, je nevyhnutné optimalizovať konzultácie s organizovanou občianskou spoločnosťou,

— to by zároveň pomohlo rozptýliť rozšírenú mylnú predstavu, že európske právne predpisy sa tvoria v Bruseli bez účasti členských štátov.

5.6. *Otázka č. 6 – Podľa návrhu by každý členský štát vypracoval národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán. Okrem toho by bolo možné predĺžiť obdobie fiškálnych úprav, ak sa predĺženie bude opierať o konkrétne reformy a investície. Myslíte si, že takéto plány by boli účinné na podporu konkrétnych reforiem a investícií?*

5.6.1. Organizovaná občianska spoločnosť poukázala na niekoľko pozitívnych a negatívnych aspektov týchto plánov a ich potenciálnej účinnosti pri podpore reforiem a investícií. Jednotlivé postoje sú uvedené v prvej časti dodatku. Vo väčšine členských štátov sa zdôraznilo, že je nevyhnutné, aby vlády členských štátov v rámci týchto plánov priebežne a nepretržite konzultovali s organizovanou občianskou spoločnosťou s cieľom vymedziť priority reforiem a cieľové investície a následne zabezpečiť ich účinnú realizáciu zaistením skutočnej a demokratickej podpory občanov. Miera zapojenia národných politických a sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti do vypracovania plánov bude mať zásadný význam na ich účinnosť. Organizovaná občianska spoločnosť zároveň vyzýva na zabezpečenie toho, aby:

— sa v plánoch zohľadňovala špecifická situácia členských štátov, podporovala dlhodobá stabilita a rozvoj a prispievalo sa k regionálnej rovnováhe a environmentálnej udržateľnosti,

— sa pozornosť venovala efektívnosti a účinnosti verejných investícií, riziku vytlačenia a potrebe nájsť rovnováhu medzi kontrolou a príliš striktnou správou,

— plány boli realistické, pokiaľ ide o hodnotenie úspešnosti plánovaných reforiem a investícií,

— plány boli založené na rozsiahlych mnohostranných konzultáciách, najmä s organizáciami občianskej spoločnosti, a na konsenze,

— plány boli nepretržite monitorované európskymi orgánmi, Parlamentom, sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti,

— sa na monitorovanie vykonávania plánu vypracovala výročná správa obsahujúca analýzu odchýlok vrátane tých, ktoré sa týkajú sociálnych aspektov, a navrhli sa potrebné opravy,

— plány boli pri ich vykonávaní podporované subsidiárnym vzťahom medzi verejnými a súkromnými subjektmi,

— plány boli sprevádzané vytvorením nových nástrojov, ktoré by zodpovedali vízii jednotnej európskej priemyselnej politiky,

— plány boli v súlade so sociálnymi a environmentálnymi cieľmi,

— sa intenzívnou komunikačnou kampaňou zlepšila informovanosť a zabezpečilo, že občania budú národný plán chápať a podporovať,

— tento dialóg prispel k tomu, že členské štáty prevezmú väčšiu zodpovednosť za ich obnovu a poskytnú konkrétne opatrenia, ktoré môžu nielen podporiť reformy a investície na zabezpečenie fiškálnej stability, ale zároveň nájsť spôsoby, ako účinne realizovať dlho očakávané reformy a investície,

— sa obšírne diskutovalo o možných účinkoch vykonávania plánu na odstránenie sociálneho napätia a na zvládanie núdzových situácií.

5.7. *Otázka č. 7 – V nových pravidlách sa navrhuje posilniť schopnosť členských štátov uskutočňovať reformy a investície na podporu spoločných priorít (ako je dvojaká transformácia), čím sa v porovnaní so starými pravidlami posilňuje skôr „rastová“ než „stabilizačná“ časť. Myslíte si, že členské štáty budú mať v rámci svojich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov dostatočnú flexibilitu na podporu takýchto reforiem a investícií, pričom musia dodržiavať aj pravidlá týkajúce sa 3 % deficitu a 60 % pomeru dlhu k HDP?*

5.7.1. Organizovaná občianska spoločnosť vo všeobecnosti víta túto poskytnutú dodatočnú flexibilitu, ale uvádza viacero aspektov, ktoré je potrebné zohľadniť, ak majú byť nové pravidlá úspešné, napr.:

— rozhodnutie vylúčiť sociálne investície z výpočtu deficitu,

— investície na kapitálový účet a bežné výdavky vychádzajúce z odporúčaní pre jednotlivé krajiny by sa nemali zahŕňať do výpočtu deficitu,

— investície priamo realizované podnikmi na nepretržitú odbornú prípravu zamestnancov sa vylúčia z mapy štátnej pomoci,

— potrebujeme dynamické pravidlá, ktoré sa dokážu prispôsobiť hospodárskej situácii, nepoškodzujú rast a zároveň znižujú verejný dlh uvoľňovaním zdrojov, služieb a potenciálu štátu v prospech trhu a sociálneho hospodárstva,

— sme ďaleko od naliehavej potreby dosiahnuť sociálno-ekologický pokrok, a preto je potrebné posilniť aspekt rastu bez toho, aby sa zanedbali pravidlá stability,

— bolo by vhodné zahrnúť tzv. účinok menovateľa: HDP sa zvyšuje iba pri dostatočných investíciách, v dôsledku čoho klesá miera zadlženosti,

— opatrenia na podporu zelenej transformácie musia zohľadňovať hospodársku zložku a záťaž, ktorú znášajú všetky zainteresované strany,

— je potrebné zaviesť jasnú a dôkladnú taxonómiu toho, čo zahŕňajú ekologické a sociálne investície, a zabezpečiť jej náležité dodržiavanie členskými štátmi,

— prispôsobenie každému členskému štátu a podpora investícií, ktoré vedú k udržateľnému rastu a zamestnanosti,

— potreba stanoviť možnosť robiť úpravy a odchýliť sa od prísnych podmienok pre členské štáty, ktoré dodržiavajú odporúčania pre jednotlivé krajiny formulované v rámci európskeho semestra, ale v prípade ktorých investície potrebné na ich vykonanie spôsobia porušenie pravidla 3 % deficitu.

5.7.2. A napokon, organizovaná občianska spoločnosť v Bulharsku, Česku, Nemecku a vo Švédsku sa domnieva, že revidované pravidlá neposkytnú dostatočnú flexibilitu a že niektoré členské štáty naďalej nebudú schopné financovať potrebné reformy a investície, že daňový systém je stále nedostatočný a že členské štáty nemajú v kombinácii s národnými obmedzeniami dostatočné administratívne kapacity na to, aby tieto reformy a investície účinne realizovali. Uvedená revízia rámca správy hospodárskych záležitostí a navrhované plány neposkytnú dostatočný fiškálny manévrovací priestor na dosiahnutie zelenej transformácie. Okrem toho sa organizovaná občianska spoločnosť v Lotyšsku domnieva, že členské štáty by mali vyvinúť väčšie úsilie, aby sa neodchyľovali od primeraných a potrebných pravidiel stability, a výnimky by sa mali uplatňovať len v súlade s odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vydanými v rámci európskeho semestra. V Maďarsku sa organizovaná občianska spoločnosť obáva, že manévrovací priestor pre deficitné ekonomiky bude minimálny alebo zanedbateľný. V čase krízy a recesie sú potrebné naliehavé reformy a zdroje, a preto sú potrebné pružnejšie pravidlá, pokiaľ ide o prílišný deficit, aby sa umožnil rýchly zásah.

Oddiel III: ***Realizácia reforiem a investícií stanovených v národných plánoch obnovy a odolnosti.***

5.8. *Otázka č. 8 – Zlepšili podľa vás plány obnovy a odolnosti* ([18]) *realizáciu reforiem a investícií navrhovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny alebo ju skomplikovali? Prečo?*

5.8.1. Pokiaľ ide o názory organizovanej občianskej spoločnosti na vzájomný vzťah medzi Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti (nástroj financovania založený na výkonnosti) a realizáciou reforiem a investícií navrhnutých v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, najmä v Česku, Estónsku, Chorvátsku, Lotyšsku, Rakúsku, Španielsku a Taliansku sa vyhodnotilo, že vzájomné prepojenie medzi záväzkami plánov obnovy a odolnosti a odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vytvorilo prísnejší mechanizmus vykonávania. Začlenenie odporúčaní pre jednotlivé krajiny do plánov obnovy a odolnosti zvýšilo ich transparentnosť. V dôsledku toho sa zlepšilo vykonávanie odporúčaní. Členovia kontaktnej skupiny však takisto poukázali na to, že časový plán poskytnutia spätnej väzby k odporúčaniam pre jednotlivé krajiny a národným plánom obnovy a odolnosti v skutočnosti obmedzil možnosti organizácií občianskej spoločnosti predložiť zmysluplné vstupy. V Belgicku, Bulharsku, Dánsku, Holandsku, Írsku, Luxembursku, Maďarsku, Nemecku a Švédsku organizovaná občianska spoločnosť uviedla, že samotný plán obnovy a odolnosti nepriniesol jasné zlepšenia vo vykonávaní reforiem a investícií navrhnutých v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. V Dánsku a Nemecku sa zlepšenie vykonávania reforiem navrhnutých v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny v dôsledku plánu obnovy a odolnosti považovalo za mierne, keďže väčšina navrhovaných reforiem už prebiehala a aj tak by sa uskutočnila. V Írsku bola takisto vyslovená domnienka, že v pláne obnovy a odolnosti sa nenavrhla žiadna významná nová iniciatíva.

5.8.2. Zdôraznené boli tieto odporúčania:

— v hospodárskych a fiškálnych politikách by sa malo vždy zohľadňovať uplatňovanie sociálneho programu, ako je Európsky pilier sociálnych práv a akčný plán pre sociálne hospodárstvo,

— Európska komisia by mala naďalej vyvíjať tlak na členské štáty, aby zjednodušili administratívne postupy a dokončili legislatívny rámec pre zelenú transformáciu, čo v konečnom dôsledku zjednoduší vykonávanie,

([18]) Recovery and resilience plans in the 2023 European Semester, Výskumná služba Európskeho parlamentu.

— transparentnosť plánov obnovy a odolnosti by sa mala zlepšiť poskytovaním aktualizovaných údajov o realizácii projektov a využívaní zdrojov aspoň každý štvrťrok, dodržiavaním záväzku poskytnúť 40 % zdrojov regiónom na juhu a neustálym monitorovaním uplatňovania doložky týkajúcej sa zamestnávania 30 % mladých ľudí, žien a osôb so zdravotným postihnutím v oblasti verejného obstarávania,

— pri vykonávaní plánov obnovy a odolnosti je potrebné posilniť úlohu ústredných orgánov štátnej správy a orgánov miestnej samosprávy,

— národný program reforiem, v ktorom sa zohľadňujú odporúčania pre jednotlivé krajiny, by mal dopĺňať plán obnovy a odolnosti a byť s ním prepojený; aj politika súdržnosti by mala byť prepojená s národným programom reforiem, keďže komplementárnosť a synergie medzi politikou súdržnosti a plánom obnovy a odolnosti sú veľmi dôležité pre strategický rozvoj a posilnenie hospodárskej a sociálnej odolnosti krajiny.

5.9. *Otázka č. 9 – Aké hlavné opatrenie (opatrenia) by sa podľa vás malo (mali) prijať na posilnenie úlohy sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a miestnych a regionálnych samospráv pri realizácii a monitorovaní plánov obnovy a odolnosti?*

5.9.1. Organizovaná občianska spoločnosť označila za hlavné opatrenia, ktoré sú potrebné na posilnenie jej úlohy pri vykonávaní a monitorovaní plánov obnovy a odolnosti, nasledujúce opatrenia (usporiadané podľa dôležitosti):

— formálny, stály a štruktúrovaný proces konzultácií, v ktorom národná vláda úzko spolupracuje s orgánmi na všetkých úrovniach a v partnerstve s odborovými zväzmi, so zamestnávateľmi, s mimovládnymi organizáciami a inými zodpovednými orgánmi počas celého cyklu opatrenia, ktorý sa skladá z prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia,

— pri každom opatrení členské štáty určia príslušných partnerov spomedzi miestnych a regionálnych samospráv, odborových zväzov, zamestnávateľov, mimovládnych organizácií a iných zodpovedných orgánov a konzultujú s nimi proces a harmonogram prípravy daného opatrenia,

— pravidelné správy o konzultačnom procese by sa mali každoročne uverejňovať, zasielať Európskej komisii a národným parlamentom a sprístupňovať organizovanej občianskej spoločnosti a širokej verejnosti v každom členskom štáte,

— tieto konzultácie by sa mali uskutočniť v rámci osobitného alebo už existujúceho orgánu, ktorému sú takéto úlohy pridelené zo zákona. Dôležitú úlohu v tomto procese by mali zohrávať aj existujúce národné hospodárske a sociálne rady,

— zasadnutia treba zvolávať včas a v náležitej forme a potrebné dokumenty a informácie zasielať pozvaným miestnym a regionálnym samosprávam, sociálnym partnerom a zástupcom občianskej spoločnosti, čím sa poskytne dostatočný čas na ich preskúmanie. Zo zasadnutí treba vyhotoviť zápisnicu, ktorá bude obsahovať návrhy týchto zástupcov,

— tento proces konzultácií by mal byť všeobecne vymedzený v nariadení EÚ.

5.9.2. Organizovaná občianska spoločnosť zdôraznila, že:

— spoločné nariadenie EÚ by sa malo zaoberať základnými právami a charakteristikami procesu účasti,

— v takomto nariadení by sa mohli stanoviť aj primerané dôsledky v prípade nedodržania príslušných ustanovení vrátane možných sankcií,

— je potrebné zväčšiť účasť na pravidelnom a transparentnom dialógu počas fázy hodnotenia plánov obnovy a odolnosti,

— pomocou vnútroštátnych predpisov by sa mala vytvoriť štruktúra konzultácií so zastupiteľskými organizáciami a orgánmi v rámci osobitného alebo už existujúceho orgánu, ktorému sú tieto funkcie zákonne zverené (v tomto procese by mali dôležitú úlohu zohrávať aj existujúce národné hospodárske a sociálne rady),

— je dôležité, aby sa pred realizáciou opatrení a projektov uskutočnil štruktúrovaný dialóg/konfrontácia,

— zapojenie sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti do tohto procesu by sa malo sformalizovať. Európska komisia by mala vyžadovať osobitné stanovisko občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov k prijatým reformám. Vláda musí nájsť rovnováhu medzi občianskym a sociálnym dialógom, pretože na vypracúvaní plánu, správ a výsledkov pre občanov musíme pracovať spoločne,

— všetky generácie vrátane mladých ľudí by mali byť súčasťou občianskeho dialógu v plánoch obnovy a odolnosti,

— formálne, priebežné a štruktúrované konzultácie, včasné a cielené stretnutia a výmena informácií, ako aj zapojenie príslušných partnerov počas celého akčného cyklu majú zásadný význam pri posilňovaní úlohy sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti,

— zapojenie sociálnych partnerov a iných organizácií občianskej spoločnosti by malo byť záväznejšie počas celého procesu. Formálny, trvalý a štruktúrovaný proces by zabezpečil primeranú a zmysluplnú účasť. Posilní sa tak transparentnosť a zodpovednosť.

5.10. *Otázka č. 10 – Došlo vo vašej krajine k oneskoreniam pri realizácii plánovaných investícií a reforiem? Ak áno, aké negatívne dôsledky to malo a ako možno túto situáciu napraviť?*

5.10.1. Pri realizácii investícií a reforiem stanovených v plánoch obnovy a odolnosti došlo vo väčšine členských štátov k mnohým oneskoreniam. Podľa organizovanej občianskej spoločnosti sú oneskorenia:

— s platbami Európskej komisie a realizáciou investícií, najmä v prípade regionálnych a miestnych samospráv a podnikov,

— v dôsledku byrokracie a prekážok na rôznych úrovniach,

— z dôvodu novosti mechanizmu,

— v dôsledku vonkajších otrasov,

— v dôsledku zmeny vlády,

— v dôsledku slabej plánovacej kapacity systému verejnej správy,

— v dôsledku nízkej pružnosti hospodárskej štruktúry krajín na prispôsobenie čerpaniu značných súm finančných prostriedkov v krátkom čase,

— z dôvodu regulačnej neistoty a komplikácií počas zdĺhavého plánovania,

— v dôsledku zmien plánu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na zabezpečenie investícií v súlade s plánom RePowerEU, ktoré sú relatívne pomalé,

— v dôsledku príliš prísnych pravidiel o konflikte záujmov obmedzujúcich účasť subjektov na rôznych veľkých projektoch.

5.10.2. Tieto oneskorenia ovplyvňujú najmä reformy. Odkladanie alebo rušenie investícií a všeobecne nedostatočné istoty zabrzdili rast a inovácie malých podnikov, a to aj v poľnohospodárstve. Na záver problémom zostáva umiestnenie veľkých infraštruktúrnych projektov. Organizovaná občianska spoločnosť, napríklad v Slovinsku, navrhla viacročné výzvy na investičnú pomoc.

5.10.3. Organizovaná občianska spoločnosť preto navrhuje:

— poskytnúť flexibilnejšie investičné obdobia,

— poskytnúť proticyklické verejné investície na podporu zamestnanosti a rastu v čase recesie,

— zaistiť väčšiu úlohu verejno-súkromných partnerstiev, spoločné programovanie a spoločné plánovanie s cieľom prekonať oneskorenia pri vykonávaní,

— zaistiť lepšie poskytovanie informácií o projektoch a verejných súťažiach, riešiť potrebu cielenejšej pomoci a vhodnejšieho mechanizmu monitorovania a zabezpečiť riadny tok informácií,

— Európska komisia by mala zvážiť možnosť realizácie projektov národných plánov obnovy a odolnosti v dlhodobom horizonte.

5.11. *Otázka č. 11 – Keďže sa blížime k polovici obdobia vykonávania plánov obnovy a odolnosti (ktoré sa majú dokončiť v roku 2026) a vzhľadom na prebiehajúcu revíziu rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, aké ponaučenia by sa mali uplatniť pri koncipovaní, vykonávaní a monitorovaní budúcich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov, ktoré navrhla Komisia?*

5.11.1. V súvislosti so skúsenosťami, ktoré organizovaná občianska spoločnosť získala v polovici obdobia vykonávania plánov obnovy a odolnosti (ktoré sa majú dokončiť v roku 2026), a s prebiehajúcou revíziou rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ, ktoré by sa mali uplatniť pri koncipovaní, vykonávaní a monitorovaní budúcich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov navrhovaných Komisiou, sa v súvislosti s koncipovaním plánov zdôraznilo, že:

— je potrebné zahrnúť záväzné sociálne kritériá,

— by sa malo počítať s dlhším programovým obdobím v záujme rozšíriť rozsah konzultácií organizovanej občianskej spoločnosti,

— je do plánov potrebné zahrnúť ďalšie opatrenia na podporu reforiem,

— je do plánov potrebné zahrnúť dodatočné opatrenia na zabezpečenie prepojenia zelenej a digitálnej transformácie s celoživotným vzdelávaním vzhľadom na ich vplyv na trh práce,

— je potrebné zapojiť sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť do všetkých fáz procesu,

— by sa mali zapojiť národné parlamenty a regionálne a miestne samosprávy,

— by sa mali zjednodušiť pravidlá vyplácania a zväčšiť ich flexibilita,

— je potrebné podporovať koordináciu medzi plánmi obnovy a odolnosti, štrukturálnymi fondmi, Kohéznym fondom a spoločnou poľnohospodárskou politikou už od fázy plánovania,

— je pri vypracúvaní a zmenách plánov potrebné zvýšiť schopnosť rýchlo reagovať a prispôsobovať sa krízam,

— je potrebné zabezpečiť jasnú vysledovateľnosť procesov a financovania,

— investície musia smerovať do oblastí, ktoré podporujú dlhodobý rast a sociálny blahobyt,

— je potrebné zabezpečiť spoluprácu medzi členskými štátmi už od začiatku (a prostredníctvom stáleho mechanizmu solidarity EÚ),

— musíme naďalej podporovať udržateľné a inovačné riešenia a používať rovnakú logiku založenú na výkonnosti ako v prípade plánov obnovy a odolnosti a podmieniť financovanie vykonaním odporúčaní,

— odporúčania pre jednotlivé krajiny je nutné prispôsobiť tak, aby zohľadňovali realitu rôznych krajín.

5.11.2. Pokiaľ ide o realizáciu plánov, boli vyslovené tvrdenia, že je potrebné:

— zabezpečiť dostatočnú informovanosť občanov a organizovanej občianskej spoločnosti o cieľoch zahrnutých opatrení,

— zjednodušiť a spružniť pravidlá vykonávania,

— zabezpečiť naliehavú technickú odbornú prípravu zamestnancov verejnej správy zodpovedných za vykonávanie plánov obnovy a odolnosti,

— podnikateľské združenia by mohli prispieť k využívaniu fondov tým, že pomôžu podnikom zvládnuť administratívnu zložitosť a oboznámia sa s miestnym hospodárstvom,

— aby prevládal pragmatizmus a realizmus,

— zabezpečiť technickú odbornú prípravu malých a stredných podnikov so zreteľom na realizáciu investícií do zelenej a digitálnej transformácie,

— budovať kapacity verejnej správy, najmä na najviac znevýhodnených územiach,

— flexibilita, účinné konzultácie a schopnosť prispôsobiť sa meniacim sa podmienkam s cieľom optimalizovať vykonávanie plánov sú kľúčové.

5.11.3. Pokiaľ ide o monitorovanie plánov, boli vyslovené tvrdenia, že je potrebné:

— stanoviť prísnejšie pravidlá uplatňovania,

— mať lepšie systémy auditu a vykazovania,

— zaviesť náhodné, selektívne a reprezentatívne systémy kontroly *ex ante*,

— posúdiť hospodársky a sociálny vplyv projektov,

— zväčšiť účasť sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti,

— vypracovať účinné opatrenia a ukazovatele na monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľov,

— zaviesť stály a priebežne aktualizovaný systém otvorených údajov na analýzu projektov, harmonogramu ich realizácie a ich geografickej lokalizácie,

— zaručiť takisto zapojenie zainteresovaných strán do tejto činnosti a zaviesť a monitorovať prísnejšie pravidlá.

5.12. *Otázka č. 12 – Realizácia reforiem stanovených v plánoch obnovy a odolnosti výrazne zaostáva, najmä v porovnaní s investíciami. Ako možno dosiahnuť lepšiu rovnováhu medzi investíciami a dôrazom na reformy?*

5.12.1. Vo väčšine členských štátov organizovaná občianska spoločnosť zdôraznila, že niektoré z plánovaných reforiem vyvolali vážne obavy v politickej diskusii a vo verejnej mienke, keďže boli plánované s uskutočnením veľmi malého počtu riadnych konzultácií (alebo úplne bez konzultácií). Realizácia reforiem sa stretla s ťažkosťami, oneskorila sa a skomplikovala z dôvodu súčasného hospodárskeho a sociálneho kontextu v dôsledku vojny na Ukrajine, energetickej krízy a inflácie.

5.12.2. Organizovaná občianska spoločnosť, napríklad v Rakúsku a Bulharsku, navrhuje na dosiahnutie lepšej rovnováhy medzi investíciami a zameraním na reformy nasledujúce opatrenia:

— je potrebné posilniť Európsku fiškálnu radu,

— je potrebné posilniť nezávislé daňové inštitúcie alebo orgány členských štátov,

— mala by sa zabezpečiť väčšia rovnováha medzi investíciami a reformami väčším zapojením zainteresovaných strán, prispôsobením súčasnému hospodárskemu a sociálnemu kontextu a jasnou komunikáciou o cieľoch a prínosoch reforiem,

— cieľom na nadchádzajúce roky by malo byť posilňovanie medziinštitucionálneho dialógu na európskej úrovni (najmä národné a európske orgány by mali byť povinné reagovať na návrhy poradných orgánov).

6. **Všeobecné pripomienky**

6.1. *Reformné a investičné opatrenia v členských štátoch, najmä tie, ktoré vychádzajú z odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2023, a ich realizácia*

6.1.1. EHSV vo viacerých stanoviskách obhajoval koncepciu „konkurencieschopnej udržateľnosti“ ([19]). Táto koncepcia navrhnutá v troch najnovších ročných prieskumoch udržateľného rastu Komisie zahŕňa environmentálnu udržateľnosť, produktivitu, spravodlivosť a makroekonomickú stabilitu ako piliere potrebné pre udržateľnosť konkurencieschopnosti. Okrem toho, ako sa zdôrazňuje v ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2024 ([20]), vykonávanie plánov obnovy a odolnosti a komplementárnosť s inými nástrojmi financovania EÚ budú predstavovať rámec pre európsky semester v roku 2024. V správach o jednotlivých krajinách a v hĺbkových preskúmaniach sa určia aj štrukturálne a vznikajúce výzvy s cieľom uvoľniť potenciál konkurencieschopnosti v každom členskom štáte. Tohtoročné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zamerajú na vybrané výzvy a podrobne sa v nich opíšu kľúčové investičné potreby pre strednodobé preskúmanie programov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027. EHSV víta výzvu Komisie, aby členské štáty aktívne spolupracovali so zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov, miestnych a regionálnych samospráv, ako aj príslušných organizácií občianskej spoločnosti. Odporúčania pre jednotlivé krajiny a dialóg, ktorý ich sprevádza, majú pre reformy zásadný význam, pretože zodpovednosť za reformy nesú predovšetkým členské štáty. Investície majú tri hlavné rozmery: prvý rozmer je v rukách členských štátov, druhý rozmer je v rukách EÚ, pokiaľ dokáže spravovať svoj fiškálny priestor (fondy suverenity EÚ, európske verejné statky atď.) a za tretí rozmer zodpovedajú obe strany spoločne (EÚ a členské štáty), ktoré musia v dlhodobom horizonte uľahčiť a podporiť inteligentné súkromné investície.

6.1.2. EHSV sa domnieva, že podpora súkromných investícií a verejno-súkromných partnerstiev by sa mala uskutočňovať prostredníctvom dvoch hlavných línií činnosti:

6.1.2.1. Uľahčenie financovania súkromných investícií posilnením úverovej kapacity EIB na základe modelu InvestEU a podporou úverov na financovanie podnikov v rámci finančných politík členských štátov.

6.1.2.2. Reformy, ktoré vytvárajú priaznivé prostredie pre investície: zjednodušením formalít pri zakladaní podnikov, programov technickej pomoci pri zakladaní a podpore MSP a sociálnych podnikov, podporou priemyselných a pozemkových služieb a rozvojom infraštruktúry a doplnkových služieb so stabilnými, transparentnými a jasnými predpismi na podporu dôveryhodného investičného prostredia. EHSV sa domnieva, že občiansky a sociálny dialóg na národnej, regionálnej a miestnej úrovni zohráva zásadnú úlohu pri vymedzovaní a vykonávaní týchto politík. Všetky tieto politiky musia byť ekologicky udržateľné, pričom na európskej úrovni a v členských štátoch sa musí zabrániť akejkoľvek forme nekalej daňovej alebo pracovnej súťaži.

([19]) Stanoviská Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tieto témy: *Ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2024* (Ú. v. EÚ C, C/2024, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2484/oj); *Dodatočné úvahy o ročnom prieskume udržateľného rastu na rok 2023* (Ú. v. EÚ C, C/2024/871, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/871/oj); Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investicnej banke: Rocný prieskum udržatelného rastu na rok 2023 [COM(2022) 780 final] (Ú. v. EÚ C 146, 27.4.2023. s. 59); Doplnujúce úvahy na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investicnej banke – Rocný prieskum udržatelného rastu na rok 2022 [COM(2021) 740 final] (Ú. v. EÚ C 75, 28.2.2023, s. 35); Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investicnej banke — Rocný prieskum udržatelného rastu na rok 2022 [COM(2021) 740 final] (Ú. v. EÚ C 275, 18.7.2022, s. 50).

([20]) COM(2023) 901 final.

6.1.3. Rada ECOFIN bude 21. júna 2024 rokovať o vzájomnom vzťahu medzi sociálnymi investíciami a reformami, hospodárskym rastom, makroekonomickou stabilizáciou a vzostupnou sociálnou konvergenciou. Klasifikácia investícií pre národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány sa oproti metóde používanej pri plánoch obnovy a odolnosti nezmenila. Belgické predsedníctvo sa usiluje zabezpečiť, aby sa sociálne investície v tejto analýze udržateľnosti dlhovej služby („DSA“, ktorá bude kľúčovým prvkom fiškálnych pravidiel EÚ) považovali za súčasť národných plánov. Dnes to tak nie je. V súčasnosti sa sociálne náklady v analýze udržateľnosti dlhovej služby považujú za faktory, ktoré ovplyvňujú určité prvky, ako je demografická krivka. Preto je na jednej strane potrebné sociálne investície klasifikovať a na strane druhej sa zamerať na spoločnú metodiku merania vplyvu sociálnych investícií. Ako už bolo uvedené ([21]), EHSV žiada, aby spoluzákonodarcovia pred prijatím nového nariadenia o analýze udržateľnosti dlhovej služby vykonali ďalšiu a hĺbkovú kontrolu s cieľom zabrániť neúmyselným automatickým dôsledkom vyplývajúcim z nových úsporných politík, a to najmä vzhľadom na sociálny vplyv opatrení, ktoré sa plánujú. Táto úloha je teraz stanovená v predbežnej politickej dohode o reforme rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ a konkrétna práca sa začne po nadobudnutí účinnosti nových pravidiel, ale s veľmi obmedzeným harmonogramom vzhľadom na časový plán vykonávania reformy v roku 2024.

6.1.4. Medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o potrebné sociálne investície, a to v dôsledku niekoľkých faktorov (demografia, hospodársky základ, hospodársky cyklus, štrukturálna nezamestnanosť atď.). EHSV sa domnieva, že táto skutočnosť by sa mala zohľadniť, aby sa pri analýze deficitov a udržateľnosti dlhovej služby neuplatňovali rovnaké kritériá bez rozdielu. Členské štáty, ktoré najviac potrebujú sociálne investície a reformy, môžu mať zároveň ťažkosti pri dodržaní príliš prísnych kritérií týkajúcich sa deficitu a dlhu.

6.1.5. Tieto témy by mali súvisieť so zhoršujúcou sa celosvetovou konkurencieschopnosťou EÚ, ktorou sa zaoberá správa Maria Draghiho o budúcnosti európskej konkurencieschopnosti. Správu predloží po júnových voľbách do Európskeho parlamentu.

6.1.6. Európa potrebuje rozsiahle investície. Tie nemožno dosiahnuť len prostredníctvom verejného financovania (Európsky fond suverenity atď.); vyžaduje si to aj reformy (bez veľkých investícií/nákladov), ktoré podporujú priestor pre súkromné investície a stabilné prostredie na urýchlenie investičných tokov (interných a externých vo vzťahu k EÚ). Reformy sú tiež základným nástrojom na čerpanie existujúcich finančných prostriedkov, pričom je potrebné prekonať prekážky vyplývajúce z nedostatku administratívnych kapacít na správu fondov.

6.1.7. V reforme fiškálnych pravidiel prostredníctvom revízie rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ sa mohla riešiť aj otázka súkromných investícií, reforma sa však týkala len národných verejných investícií. V záujme riešenia problému nedostatku investícií a zlepšenia konkurencieschopnosti bolo potrebné uplatniť cezhraničné hľadisko. Okrem toho mohli byť pravidlá štátnej pomoci financované z Fondu európskej suverenity, ako aj prostredníctvom reformy projektov spoločného európskeho záujmu. Potrebujeme osobitný celoeurópsky nástroj financovania, aby sme sa vrátili k investíciám do európskej infraštruktúry a do cezhraničných projektov, nielen do národných projektov.

6.1.8. EHSV si je vedomý toho, že dodatočné financovanie na úrovni EÚ je ťažké vytvoriť. Je potrebné otvoriť serióznu diskusiu o nových vlastných zdrojoch EÚ a jej fiškálnej alebo finančnej kapacite a o Európskom fonde suverenity, nezávisle od ďalších rokovaní o viacročnom finančnom rámci ([22]).

([21]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpoctovom dohlade a o zrušení nariadenia Rady (ES) c. 1466/97 [COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)] – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) c. 1467/97 o urýchlovaní a objasnovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku [COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)] – Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpoctové rámce clenských štátov [COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)] (body 1.7 a 4.8) (Ú. v. EÚ C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([22]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – a) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody urcený pre vek emisnej neutrálnosti [COM(2023) 62 final] — b) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení rámca opatrení na posilnenie európskeho ekosystému výroby výrobkov emisne neutrálnych technológií (akt o emisne neutrálnom priemysle) [COM (2023) 161 final – 2023/0081 (COD)] (Ú. v. EÚ C 349, 29.9.2023, s. 179).

6.1.9. Finančné možnosti členských štátov musia byť vyvážené. Musíme zabezpečiť novú európsku spoločenskú zmluvu, ktorá bude prispôsobená udržateľnej budúcnosti ([23]). Strategické sociálne investície sú hybnou silou hospodárskeho rozvoja a zamestnanosti a sú kľúčové pre vytváranie inkluzívneho rastu a posilnenie sociálnej základne Európy. Investovaním do sociálnej oblasti dochádza k pozitívnemu hospodárskemu dosahu a rastu ([24]). Neinvestovanie do sociálnej oblasti povedie k značným nákladom. Cieľom je urýchliť vytváranie pracovných miest; zlepšiť blahobyt ľudí, ich zdravie a súbor zručností, zlepšiť bývanie a urobiť ho prístupným, cenovo dostupným a energeticky účinným, riešiť vážne demografické výzvy a rastúcu nerovnováhu medzi občanmi a podporovať sociálne inovácie vo všetkých sektoroch vystavených rizikám spojeným so zelenou a digitálnou transformáciou. Konečným cieľom je zlepšiť trvalú konkurencieschopnosť Európy a zároveň životy všetkých ľudí všetkých generácií. EHSV vyzýva na reformy a investície do kľúčových sociálnych oblastí ([25]).

6.1.10. Odporúčania pre jednotlivé krajiny nie vždy zohľadňujú obavy, ktoré občania najviac pociťujú. V niektorých prípadoch sa napríklad problémy s bývaním alebo problémy súvisiace so životným prostredím dostatočne nezdôrazňujú alebo neuprednostňujú, a to ani napriek ich významu pre občanov.

6.2. *Revízia pravidiel správy hospodárskych záležitostí EÚ*

6.2.1. S cieľom podporiť vyššiu úroveň investícií by sa v mechanizmoch správy hospodárskych záležitostí malo zohľadňovať fiškálne úsilie každého členského štátu. EHSV preto žiada, aby sa zvážila možnosť, že členské štáty, ktoré si fiškálnu politiku prispôsobili svojim investičným potrebám, budú pri prideľovaní európskych prostriedkov odmeňované v porovnaní s krajinami, ktoré takéto úsilie nevyvíjajú a v záujme vyrovnania tohto nedostatku vlastných finančných prostriedkov sa obracajú výlučne na EÚ.

6.2.2. Posledné po sebe nasledujúce krízy (finančná kríza, pandémia, inváziа na Ukrajinu) ukázali, že prehnané úsporné opatrenia môžu viesť k nedostatku investícií v „čestnejších“ krajinách, čo spôsobilo sociálne a hospodárske škody a prispelo k pocitu nedostatku solidarity a sociálneho vylúčenia, čo za posledné desaťročie zasa mohlo spôsobiť nárast ďalších populistických a protieurópskych nálad. EHSV sa domnieva, že dodržiavanie fiškálnych pravidiel sa nesmie uskutočňovať na úkor investícií a potrebných sociálnych reforiem.

6.2.3. Reforma je zameraná predovšetkým na úroveň verejných výdavkov a v menšej miere na vývoj verejných príjmov v jednotlivých štátoch. Oba faktory sú nevyhnutné na dosiahnutie kontrolovaného deficitu a udržateľnej úrovne dlhu, a preto by sa mal klásť väčší dôraz na politiky zvyšovania príjmov.

6.3. *Realizácia reforiem a investícií stanovených v národných plánoch obnovy a odolnosti*

6.3.1. Hodnotiaca správa EHSV o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti ([26]) preukázala, že organizovaná občianska spoločnosť v EÚ vo veľkej miere podporila obsah tohto mechanizmu a súvisiacich národných plánov obnovy a odolnosti. V správe sa však vyskytla aj kritika nedostatočnej miery zapojenia organizovanej občianskej spoločnosti do ich prípravy a vykonávania, potreba lepších informácií o konkrétnych projektoch a závažné problémy, ktoré sa vyskytli pri vykonávaní plánov v stanovených termínoch.

6.3.2. Odkazy v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na zapojenie miestnych samospráv, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti do európskeho semestra a vykonávania plánov obnovy a odolnosti majú len pripomienkový či odporúčací charakter. EHSV sa domnieva, že by mali byť pre národné vlády záväzné, ako sa už zdôraznilo vo viacerých nedávnych stanoviskách EHSV a v pripomienkach k najnovšej predbežnej politickej dohode o revízii rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ.

([23]) COM(2023) 376 final.

([24]) *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe*, správa pracovnej skupiny na vysokej úrovni pre investície do sociálnej infraštruktúry, ktorej predsedali Romano Prodi a Christian Sautter.

([25]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Podpora dlhodobého inkluzívneho rastu reformami a investíciami (prieskumné stanovisko na žiadost belgického predsedníctva Rady) (Ú. v. EÚ C, C/2024/3378, 31.5.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj).

([26]) Hodnotiaca správa EHSV na tému *Hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania*.

6.3.3. Zhoršenie kvality občianskeho a sociálneho dialógu v niektorých krajinách sťažuje plnenie želaných záväzkov európskeho semestra. Existuje riziko, že tlak na dodržiavanie termínov poslúži vládam ako zámienka na vynechávanie konzultácií a zapájania organizovanej občianskej spoločnosti. V novom rámci správy hospodárskych záležitostí sa musia posilniť sociálne a občianske dialógy na vnútroštátnej aj európskej úrovni v súlade s návrhmi, ktoré EHSV sformuloval vo svojich predchádzajúcich stanoviskách ([27]).

V Bruseli 25. apríla 2024

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE

([27]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Odporúcania EHSV týkajúce sa dôkladnej reformy európskeho semestra (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C 228, 29.6.2023, s. 1), a na tému *Posilnenie obcianskeho dialógu a participatívnej demokracie v EÚ: cesta vpred (prieskumné stanovisko na žiadost belgického predsedníctva Rady EÚ)* (Ú. v. EÚ C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj).